

KOHTUOTSUS

EESTI VABARIIGI NIMEL

Kohus	Tartu Ringkonnakohus
Kohtukoosseis	Andra Pärsimägi, Egon Konsand, Üllar Roostoja
Otsuse tegemise aeg ja koht	27. oktoober 2008 Tartu
Tsiviilasja number	2-07-16484
Tsiviilasi	OÜ Robinvest hagi AS Vallox Invest vastu 650 000 krooni väljamõistmiseks
Vaidlustatud kohtulahend	Tartu Maakohtu 24. aprilli 2008 otsus
Kaebuse esitaja ja kaebuse liik	OÜ Robinvest apellatsioonkaebus
Kohtuistungi toimumise aeg	7. oktoober 2008
Menetlusosalised ja nende esindajad	Apellant (hageja): OÜ Robinvest (rk 10514177), esindajad vandeadvokaat Aivar Raudsik ja advokaat Martin Tälli Vastustaja (kostja): AS Vallox Invest (rk 10084067), esindaja Katrin Prükk
RESOLUTSIOON	Apellatsioonkaebus rahuldada osaliselt. Tühistada Tartu Maakohtu 24. aprilli 2008 otsus tsiviilasjas nr 2-07-16484 täielikult ja saata asi esimese astme kohtule uueks läbivaatamiseks. Otsuse peale võib esitada kassatsioonkaebuse Riigikohtule 30 päeva jooksul otsuse kättetoimetamisest. Kui kassatsioonkaebuses ei taotleta selle lahendamist istungil, siis võidakse kassatsioonkaebus lahendada kirjalikus menetluses.
Edasikaebamise kord	

Hagimenetluses Riigikohtus võib menetlusosaline menetlustoiminguid teha ning avaldusi ja taotlusi esitada üksnes vandeadvokaadi vahendusel.

MENETLUSOSALISTE NÕUDED, VASTUVÄITED JA PÕHJENDUSED

1. OÜ Robinvest OÜ esitas Tartu Maakohtule hagi AS Vallox Invest vastu 598 423.75 krooni väljamõistmiseks. 20.12.2007 suurendas hageja nõuet 650 000 kroonini.

Hagiavalduse kohaselt olid hageja ja OÜ CraftWood sõlminud järgnevad laenulepingud: 23.04.2003 laenas hageja OÜ-le CraftWood 200 000 krooni ja 17.09.2003 150 000 krooni. Laenulepingute lisadeks olevate maksegraafikute kohaselt pidi OÜ CraftWood alustama 23.04.2003 sõlmitud laenulepingu alusel antud laenu tagasimaksmist vastavalt 01.07.2003 (intressimaksed) ja 01.07.2005 (põhiosa maksed) ning 17.09.2003 sõlmitud laenulepingu alusel antud laenu tagasimaksmist vastavalt 01.10.2003 (intressimaksed) ja 01.10.2005 (põhiosa maksed). 20.12.2007 esitatud nõude suurendamise taotluse kohaselt oli selleks hetkeks laenulepingute maksegraafikute alusel sissenõutavaks muutunud mõlemad võlad täies ulatuses. Kostja ega OÜ CraftWood ei ole teinud ühtegi makset laenu tagastamiseks, rikkudes sellega oluliselt laenulepingu tingimusi. Pooltevaheline kokkulepe lepingus välistas viivise nõude. Hageja nõuab aga 17.09.2003 sõlmitud laenulepingu p 2.6 alusel leppetrahvi kahekordses laenu summas, s.o 300 000 krooni. Kokku nõuab hageja kostjalt 650 000 krooni väljamõistmist.

2005. a mais ja juunis toimus ettevõtte üleminek, mille käigus OÜ CraftWood läks üle AS-le Vallox Invest. Alates seadmete liisingulepingute üleandmisest hakkas Jõgeva linnas, Turu 3 asuva puidutsehhi opereerimisega tegelema kostja. Kuna kostja on võtnud üle ettevõtte OÜ CraftWood, läksid ettevõttesse kuuluvad asjad, õigused ja kohustused omandajale üle automaatselt.

2. Kostja hagi ei tunnistanud.

Vastuse kohaselt ei ole tõendatud tegutseva ettevõtte üleminek ega asjaolu, et kostja kasutab samu ruume, seadmeid, töötajaid ja koostööpartnereid. Hageja omandas Jõgeval Turu 3 asuvad hooned OÜ CraftWood pankrotivarast enampakkumise korras. Pankrotimenetluses ei kohaldata VÕS-is sätestatud ettevõtte ülemineku regulatsiooni. Samuti ei toimunud seadmete ülevõtmist OÜ-lt CraftWood, vaid kostja rentis seadmeid AS-lt Hansa Liising.

MAAKOHTU LAHEND

3. Tartu Maakohus jättis 24. aprilli 2008 otsusega hagi rahuldamata.

Otsuse põhjenduste kohaselt ei ole käesoleval juhul toimunud ettevõtte üleminekut VÕS § 180 lg 1 ja lg 2 mõttes. Hageja seisukoht, et Jõgeva linnas, Turu 3 asunud puidutsehhi üleminek toimus enne pankrotimenetlust, on ebaõige. Jõgeva Maakohtu 25.08.2005 määrusega algatati OÜ CraftWood suhtes pankrotimenetlus. Võru notari Inga Anipni 02.02.2006 notariaalaktist „Pandi kustutamise avaldus ja pankrotivara müügileping ja pandileping“ nähtub, et OÜ CraftWood pankrotitoimkond võttis vastu otsuse kõnealune puidutsehh müüa kostjale 19.01.2006. Enne seda toimus enampakkumine puidutsehhile, mis ilmusid Ametlikes Teadaannetes kolmel korral – 16.11.2005, 07.12.2005 ja 27.12.2005. Seega nähtub, et puidutsehh müüdi kostjale pankrotimenetluse käigus OÜ CraftWood pankrotivarana. Seetõttu ei ole VÕS §-st 181 tulenevalt võimalik kohaldada võlaõigusliku ettevõtte ülemineku regulatsiooni, kuna puidutsehhi omandamine kostja poolt toimus pankrotimenetluse käigus.

Kohus leidis, et kuna käesoleval juhul ei ole võimalik kohtule esitatud tõenditest üheselt tuvastada, milline oli ajaline vahe OÜ CraftWood poolt liisingulepingu lõpetamisel ja kostja poolt liisingulepingu sõlmimisel, siis ei ole võimalik tuvastada, milline oli liisingulepingute ülevõtmise tegelik eesmärk ja kas see oli kantud ettevõtte ülevõtmise tahtest.

Kohus leidis, et OÜ CraftWood töötajate astumine lepinguläbirääkimistesse kostjaga tähendab, et faktiliselt ei esinenud OÜ CraftWood töötajate ja kostja vahel töösuhteid. Ka tunnistaja Ole Hütt märkis, et AS Vallox Invest töötaja sai temast alles peale OÜ CraftWood pankroti väljakuulutamist. Kohus järeldas, et kuni selle asjani oli tal OÜ-ga CraftWood töösuhe. Pärast pankrotimenetluse algatamist aga ei kehti enam see üldreegel, sest VÕS § 181 kohaselt ettevõtte ülemineku kohta võlaõigusseaduse regulatsioon enam ei kehti, mistõttu ei ole võimalik hinnata seda, kas töölepingute sel ajal ülevõtmine oli osa ettevõtte üleminekust VÕS § 180 lg 1 ja lg 2 mõttes.

Kohus leidis, et kostja ei võtnud üle OÜ CraftWood tellimusi ettevõtte ülemineku tähenduses. Kostja kasutas OÜ CraftWood töötajaid isiklike tellimuste valmistamiseks, kuid selleks olid sõlmitud eraldi töövõtulepingud. Töövõtulepingute p 1 kohaselt olid töövõtulepinguga töövõtjate kohustuseks täispuidust uste valmistamine Tradewood Agencies tellimuste täitmiseks.

ASJAOSALISTE TAOTLUSED JA PÕHJENDUSED

4. OÜ Robinvest taotleb apellatsioonkaebuses Tartu Maakohtu 24. aprilli 2008 otsuse tühistamist ning uue otsuse tegemist, millega hagi rahuldada.

Kaebuse põhjenduste kohaselt:

1) on ebaõigesti kohaldatud VÕS § 182 lg 2 ja ebaõigesti hinnatud tõendeid. Tunnistaja O. Hütt on selgitanud: “Kinnitan, et tegemist on samade seadmetega. 2005. a jätkasin seal endiselt tsehhi juhina. CraftWood oli raskustesse sattunud ja tuli nõ opereerima sinna Vallox Invest. Töötajaskond säilis sama ja samades ruumides. Tellijad olid samad. Põhitelliija Iirimaa ja põhiostja 90% osas.... enne pankrotti toimus operaatori vahetus, kes juhtis ettevõtet”. Olukorras, kus tunnistaja ütlused ning dokumentaalsed tõendid kinnitavad, et enne pankroti väljakuulutamist asus ettevõtet opereerima teine isik (antud juhul vastustaja), on kohtu järeldus ettevõtte ülemineku mittetoimumisest (VÕS § 182 lg 2) mõttes vastuolus viidatud normi eesmärgiga (milleks on mh võlausaldajate kaitse tagamine olukorras, kus võõrandatakse tegutsev ettevõtte). Asjaolu, et OÜ CraftWood töötajatega sõlmiti töövõtulepingud (mitte ei võetud töölepinguid üle) ei anna alust VÕS § 182 lg 2 kohaldamata jätmiseks. Küsimus sellest, kuidas ettevõtte üleandja ning omandaja omavahel lepivad kokku töötajate tasustamise, ei saa võtta võlausaldajalt VÕS §-ga 180 ettenähtud kaitset. OÜ CraftWood peamiseks hankijaks oli inglise firma TradeWood Agencies, mida kinnitavad üheselt ka tunnistaja ütlused. Kohtule esitatud dokumentaalsetest tõenditest nähtub üheselt, et vastustaja sõlmis töövõtulepingud OÜ CraftWood töötajatega just nimelt Tradewood Agencies tellimuste täitmiseks (see on otsesõnu sätestatud viidatud töövõtulepingutes) ning seda enne OÜ CraftWood pankroti väljakuulutamist. Seadmete kasutusõigus oli üle antud vastustajale (toimikus on liisingulepingute väljavõtted, millest nähtub OÜ CraftWood poolt liisitud seadmete liisimine vastustaja poolt), kellel tekkis seetõttu võimalus teenida seadmete opereerimisest majanduslikku tulu (ning millist tulu ei saanud teenida enam OÜ CraftWood). Kõik eelnev on toimunud enne OÜ CraftWood pankroti väljakuulutamist. Viidatud asjaolude kogumist nähtub ettevõtte (s.o puidutsehh) üleminek OÜ-lt CraftWood vastustajale. Igapäevane töö jätkus katkestusteta samade seadmetega, samade töötajate poolt, samades ruumides ning sama koostööpartneriga. On ilmne, et tegemist on ettevõtte nn “raskuskeskme” üleminekuga OÜ-lt CraftWood vastustajale. Kohtul tulnuks

olemasolevate tõendite pinnalt ettevõtte üleminekut enne OÜ CraftWood pankroti väljakuulutamist jaatada ning hinnata toimunut mitte läbi üksikute toimingute vormistamise, vaid läbi toimunu majandusliku sisu;

2) on õige järeldus, et hoonet ning seadmeid tuleb hinnata tervikuna, samas on oluline, et selline hinnang ei nõua hoone omandiõiguse üleminekut (mis toimus pankrotimenetluse käigus). Ettevõtte ülemineku regulatsiooni kohaldamine ei eelda ettevõtte tegevuskohaks oleva hoone omandamist, olukorras, kus ettevõtte omandajal on võimalus faktiliselt hooneid ettevõtte tegevuseks kasutada. Ka kohtule esitatud pandi kustutamise avaldusest ja pankrotivara müügilepingust ja pandilepingust nähtub üheselt, et pankrotimenetluse käigus omandas vastustaja üksnes OÜ CraftWood omandis olnud hoone, netopinnaga 2092,1 m² (mitte seadmeid ning ettevõtte majandustegevuseks olulisi õiguseid/kohustusi);

3) on rikutud menetlusnorme. Olukorras, kus kohus leidis, et küsimus liisingulepingute sõlmimise täpsest ajast on asjas määrava tähtsusega ning kohtu hinnangul ei olnud muud tõendid piisavad tõendamaks ettevõtte üleminekut enne OÜ CraftWood pankroti väljakuulutamist, pidanuks kohus liisingulepingute sõlmimise aja selgitamist nõudma menetlusosalistelt. Seda enam olukorras, kus apellant esitas kohtule menetluse kestel taotluse, et kohus mõistaks välja AS-ilt Hansa Liising ning vastustajalt liisingulepingud tervikuna, kuid kohtule esitati üksnes väljavõtted liisingulepingutest (mis ei sisaldanud kuupäeva). TsMS § 230 lg 2 näeb ette kohtu võimaluse teha pooltele ettepanekuid esitada lisatõendeid. TsMS § 348 lg 2 kohaselt peab kohus hoolitsema selle eest, et asja arutatakse ammendavalt. Viidatud TsMS sätetega ei ole kooskõlas olukord, kus kohus otsust tehes esmakordselt peab asjas määrava tähtsusega küsimuseks lepingute sõlmimise tähtpäeva ega ole teinud pooltele ettepanekut tähtpäeva väljaselgitamiseks.

RINGKONNAKOHTU PÕHJENDUSED

5. Ringkonnakohus leiab, et apellatsioonkaebus tuleb rahuldada osaliselt. Vaidlustatud maakohtu otsus tuleb tühistada materiaaloigusnormi ebaõige kohaldamise ja menetlusõiguse normide olulise rikkumise tõttu ning asi saata esimese astme kohtule uueks läbivaatamiseks.

6. Põhjendatud on apellandi väited, et maakohus on ebaõigesti hinnanud tõendeid ning sellest tulenevalt jätnud põhjendamatult kohaldamata VÕS §-de 180 ja 182 sätteid.

Ettevõtte ülemineku regulatsiooni eesmärgiks on võlausaldajate kaitsmine olukorras, kus ettevõtja võõrandab vähesoodsatel tingimustel ulatusliku osa ettevõttesse kuuluvatest õigustest, tekitades sellega endale suutmatuse täita ettevõttesse kuuluvaid kohustusi ja kahjustades sellega põhjendamatult võlausaldajaid.

ÄS § 5 lg 1 kohaselt ettevõtte käesoleva seaduse tähenduses on majandusüksus, mille kaudu ettevõtja tegutseb. Ettevõtte koosneb asjadest, õigustest ja kohustustest, mis on määratud või olemuselt peaksid olema määratud ettevõtte tegevuseks. Sama paragrahvi 2. lõike järgi ettevõttesse kuuluvate asjade ja õiguste omandi või valduse tervikuna üleminekul kohaldatakse võlaõigusseaduses sätestatud.

VÕS § 180 sätestab ettevõtte tehingulise üleandmise lubatavuse ning määratleb ettevõtte koosseisu.

VÕS § 182 lg 2 kohaselt ettevõttesse kuuluvate asjade ja õiguste üleminekuga lähevad omandajale üle kõik üleandja ettevõttega seotud kohustused, muu hulgas töölepingutest tulenevad kohustused ettevõtte töötajate suhtes, kui seadusega ei ole sätestatud teisiti.

Põhjendatud on apellandi seisukoht, et ettevõtte ülemineku momendi tuvastamisel tuleb lähtuda ettevõtte nn raskuspunkti üleminekust. Seejuures on oluline hinnata, millisel ajahetkel oli üle antud piisavalt õigusi ja lepinguid, et ettevõtet seni omanud ettevõtja senine tegevus ettevõtte

kaudu ei olnud enam sisuliselt võimalik ning ettevõtte omandanud ettevõtjal oli võimalus üleantud õiguste ja lepingutega jätkata ettevõtte senist tegevust.

Poolte esitatud faktilised asjaolud ja tõendid kinnitavad, et ettevõtte nn raskuskese läks OÜ-lt CraftWood AS-le Vallox Invest üle 2005.a mais-juunis (mitte peale OÜ CraftWood pankroti väljakuulutamist 2005.a sügisel) ning alates sellest ajast jätkas AS Vallox Invest ettevõtte senist tegevust.

Tunnistaja O. Hüti ütluste kohaselt töötas ta enne OÜ-s CraftWood tsehhijuhatajana ja jätkas sama tööd AS-s Vallox Invest. OÜ-l CraftWood tekkisid majanduslikud raskused ja ettevõtet tuli opereerima AS Vallox Invest. Jätkati samade seadmete ja töötajatega samades ruumides, põhitellijaks ja ostjaks jäi sama Iirimaa firma. Enne pankroti väljakuulutamist said ka töötajad palka AS-lt Vallox Invest ning osa raha laekus tellijalt samuti AS Vallox Invest arvele.

Asjaolu, et AS Vallox Invest sõlmis OÜ CraftWood töötajatega 01.07.2005 töövõtulepingud, ei oma antud vaidluse lahendamisel tähendust, kuna TLS § 6 lg 1 p 3 järgi läksid töölepingutest tulenevad õigused ja kohustused üle uuele tööandjale ka ilma sõlmitud töövõtulepinguteta. Oluline on, et uus tööandja jätkab sama või sarnast tegevust ning töövõtulepingutest nähtub, et need sõlmiti just firma Tradewood Agencies tellimuste täitmiseks.

Liisingulepingute koopiad ja tunnistaja O. Hüti ütlused tõendavad, et AS Vallox Invest jätkas tegevust samade seadmetega, mida eelnevalt liisis OÜ CraftWood. Asjaolul, et senine ettevõtja lõpetas liisingulepingu ja uus ettevõtja sõlmis samade seadmete liisimise kohta uue lepingu, ei kinnita, et ettevõtte üleandmist ei ole toimunud 2005. a mais-juunis. Vaidluse seisukohalt on oluline, et tootmine samade seadmetega jätkus katkematult ning nimetatud liisitud seadmed võimaldasid uuel ettevõtjal jätkata senist tegevust. Kostja ei ole lükanud ümber hageja väidet ka selle kohta, et peale liisitud seadmete teisi seadmeid ettevõttes ei olnudki.

Kuigi AS Vallox Invest omandas 19.01.2006 pankrotimenetluse käigus OÜ CraftWood puidutsehhi hoone, ei välista see ettevõtte üleminekut VÕS § 181 tähenduses. Ettevõtte ülemineku hindamisel on antud juhul oluline, et AS Vallox Invest kasutas alates 2005. a maist-juunist koos muude ületulnud asjade ja õigustega ka nimetatud hoonet ning tänu sellele sai teenida majanduslikku tulu. Apellant on õigesti märkinud, et ettevõtte regulatsiooni kohaldamine ei eelda ettevõtte tegevuskohaks oleva hoone omandamist.

Ülaltoodu alusel loeb ringkonnakohus tuvastatuks, et 2005.a mais-juunis toimus ettevõtte üleandmine OÜ-lt CraftWood AS-le Vallox Invest.

7. VÕS 183 lg 1 kohaselt enne ettevõtte üleminekut tekkinud kohustuste eest, mis on ülemineku ajaks muutunud sissenõutavaks või muutuvad sissenõutavaks viie aasta jooksul pärast üleminekut, vastutab üleandja võlausaldajate ees solidaarselt omandajaga.

VÕS § 65 lg 1 sätestab, et kui mitu isikut peavad kohustuse täitma solidaarselt (solidaarvõlgnikud), võib võlausaldaja nõuda kohustuse täielikku või osalist täitmist kõigilt võlgnikelt ühiselt või igaühelt neist või mõnelt neist.

Nimetatud sättest tulenevalt saab võlausaldaja solidaarkohustuse kaudu valikuvõimaluse, millistelt solidaarvõlgnikelt ning millises ulatuses kohustuse täitmist nõuda. Samas aga ei saa täitmist täies ulatuses kõigilt solidaarvõlgnikelt enam nõuda, kui nõue on juba ühe solidaarvõlgniku vastu esitatud.

PankrS § 96 kohaselt kui võlgnik vastutab võlausaldaja ees solidaarselt teise isikuga, võib võlausaldaja esitada võlgniku vastu nõude kas tervikuna või osaliselt.

Asja materjalidest nähtub, et hageja on esitanud OÜ CraftWood pankrotimenetluses nõude 500 000 krooni ulatuses ning käesolevas asjas nõuab AS-lt Vallox Invest 650 000 krooni väljamõistmist. Esitatud tõenditest aga ei nähtu, kas ja millises ulatuses tegemist on sama nõudega, kuna nõuete summa on erinev. Laenulepingutest tuleneb põhivõlgnevus on 350 000 krooni ning hagimenetluses nõuab hageja lisaks leppetrahvi väljamõistmist.

Asja uuel läbivaatamisel peab maakohus andma hagejale võimaluse tõendada, milline on solidaarkohustuse suurus, kui suures ulatuses on ta sellest esitanud nõude pankrotimenetluses

ning millises ulatuses on tema nõuet pankrotimenetluses rahuldatud. VÕS § 65 lg-st 2 tulenevalt vabastab üksiku solidaarvõlgniku kohustuse osaline või täielik täitmine vastavas ulatuses täitmise kohustusest teise solidaarvõlgniku. Vastasel juhul võib tekkida olukord, kus võlausaldaja saaks oma nõudele rahuldust kõikidelt solidaarvõlgnikelt korraga täies ulatuses.

Käesolevas asjas on maakohus rikkunud TsMS §-de 351 lg 1 ning 392 lg 1 p-de 3 ja 4 nõudeid, kuna ei ole teinud hagejale ettepanekut esitada tõendeid solidaarkohustuse suuruse kohta ja selle kohta, kui suures osas on ta esitanud nõude pankrotimenetluses ja sealt nõudele rahuldust saanud. Nimetatud puudust ei ole võimalik apellatsioonimenetluses kõrvaldada ja seetõttu tuleb tsiviilasi saata TsMS § 656 lg 2 alusel maakohtusse uueks läbivaatamiseks.

8. Menetluskulude jaotuse otsustab maakohus asja uuel läbivaatamisel.

Andra Pärsimägi

Egon Konsand

Üllar Roostoja